

του Γιάννη Σολδάτου

Λευκαδίτισσα, αρχόντισσα, κυρά...

Μετά από αυτή την προσφώνησή μου για την Τούλα Σκληρού θα έπρεπε να σταματήσω την ομιλία που εκλήθηκα να κάνω απόψε, γιατί νομίζω πως με αυτή τη φράση τα είπα όλα.

Όμως όταν σου παραχωρείται το βήμα πρέπει να καλύψεις ένα κάποιο χρόνο του προγράμματος και θα σεβαστώ τους κανόνες του παιχνιδιού. Έτσι θα μου δοθεί η ευκαιρία, να πω και κάτι παραπάνω για τους τρεις εισαγωγικούς χαρακτηρισμούς μου.

Όταν ο πρόεδρος της ΟΚΛΕ μου ζήτησε να πω δυο λόγια για την επερχόμενη αποστρατεία της Τούλας και το πέρασμά της στη χρυσή εφεδρεία της Κινηματογραφικής Λέσχης Λευκάδος, το έκανε προφανώς, λόγω της φιλίας μου μαζί της, αλλά κύρια λόγω της εντοπιότητάς μου, έστω και αν το 1970 που ιδρύεται η εν λόγω λέσχη με ιδρυτικό μέλος την Τούλα, κινητήριο δύναμη μιας ομάδας σινεφίλ, εγώ έφευγα από την πατρίδα μου για την Αθήνα και οι πορείες μας δεν συναντήθηκαν για τρεισήμισι δεκαετίες, μέχρι που μου ζήτησε να παιχτεί εκεί έναν ντοκιμαντέρ μου προς τιμήν του κοντοπατριώτη μας, εκ συζύγου, Θανάση Βέγγου.

Ούτε και πριν είχαν συναντηθεί οι πορείες μας, γιατί έζησα σε ένα απομονωμένο χωριό στα νότια του νησιού και μετά λίγο στην Πρέβεζα, ενώ η Τούλα για πολλές δεκαετίες παραμένει μια από τις χαρακτηριστικές, εμβληματικές φιγούρες της πόλης.

Πρώτη μου κίνηση ήταν να ζητήσω από το τιμώμενο σήμερα πρόσωπο μερικές σημειώσεις, σαν σκονάκια γι' αυτά που θα σας πω, κύρια για να μην είμαι εκτός χρόνου των πεπραγμένων της, αφού εντός χώρου θα είμαι έτσι κι αλλιώς.

Συναντηθήκαμε Μεγάλο Σάββατο μεσημέρι σε ουζερί στο κεντρικό παζάρι της Λευκάδας και αφού πρώτα πέρασε και μας παιάνισε η ιστορική μπάντα της πόλης, εκείνη που παιάνισε τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα, η Τούλα έβγαλε από την τσάντα της μια διπλωμένη κόλλα χαρτιού, από μπλοκ τύπου σπιράλ και πάνω της με στυλό διαρκείας είχε γράψει καμια διακοσαριά λέξεις. Θα παραδώσω σήμερα την κόλλα στο αρχείο της ΟΚΛΕ.

Η ζωή μου όλη και ο τόπος μου όλος σε διακόσιες λέξεις.

Πώς χώρεσε μια τόσο πλούσια ζωή και ένας τρελός τόπος με τέτοια πολιτιστική ιστορία σε διακόσιες λέξεις, αφού ο τόπος αυτός και η Τούλα πάνε μαζί θα έλεγα εκατοντάδες και όχι μόνο δεκάδες χρόνια.

Βλέπετε ξαναγυρνώ συνέχεια σ' αυτόν τον τόπο χωρίς να είμαι σοβινιστής. Σοβινιστές είναι αυτοί που λένε πως η πατρίδα τους είναι καλύτερη από τη Λευκάδα.

Γελάσαμε με το ανέκδοτο, αλλά η επόμενη φράση μου έχει ένα ίχνος ενσυνείδητου σοβινισμού.

Ένα δεν συχώρεσα ποτέ στον άνθρωπο που σημάδεψε όσο λίγοι αυτό το νησί και χάραξε ανεξίτηλα τα παιδικά μου χρόνια, εννοώ τον εθνικό μας ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη. Την πρωτοστασία του στην ένωση των Επτανήσων με τον κύριο κορμό της Ελλάδας. Έτσι η Ιόνιος Πολιτεία από ευρωπαϊκό κράτος, έγινε τουρκοχώρι. Δεν είχαμε και μπάρμπα στην Κορώνη, και ειδικά η Λευκάδα κατάντησε από τους πιο φτωχούς νομούς της χώρας.

Τώρα το νησί άνθησε οικονομικά με τον καλπάζοντα τουρισμό του και η Τούλα διατηρεί το μικρό της ξενοδοχείο που ονομάζεται Θαλερό, από το ομότιπλο ποίημα του άλλου μεγάλου μας, του Σικελιανού.

Τι εννιώ Ευρώπη.

Κοιτάχτε την Τούλα και θα καταλάβετε. Φέρει τίποτε από ρουμελιώτισσες, μωραϊτίσες, ηπειρώτισσες; Κάτι από γαλλίδα αστή και *bela Venecia* φέρει. Προφανώς θα βρει κανείς, αν ψάξει, κάποιους μακρινούς προγόνους της εγγεγραμμένους στο *libro doro* της Βενετίας.

Όλοι στο νησί φέρουν κάτι από δυτική παράδοση. Μπορεί να μη φέρουν το άρωμα του Βισκόντι ή του Ρομέρ που φέρει η Τούλα. Μπορεί όμως, όπως η αφεντιά μου, να φέρουν κάτι από Έμπορε Σκόλα ή από Νότιο Ιταλία, Σικελία, νεορεαλισμό και τέτοια.

Εξάλλου έχουμε δύο Λευκάδες. Τη Νότιο και την πόλη, δύο διαφορετικοί κόσμοι. Ο ιταλικός χωροχρόνος μοιάζει σαν να φωτοτυπήθηκε. Κάποιοι ζήσαμε στο Νότο, κάτι σαν το νότο της Ιταλίας και κάποιοι στο Βορρά, στην πόλη, όπως η Τούλα. Μεγάλη διαφορά. Η πόλη έχει τα μαντολίνα της και τις καντάδες της κι ο νότος τα κλαρίνα, τα τσάμικα και τα ηπειρώτικα και διαφορετική προφορά. Στην πόλη μιλάνε τραγουδιστά, τραβώντας το τελευταίο φωνήεν και οι άλλοι κοφτά.

«Διάλε μπα μέσα σουσουου», λένε στη πόλη και «Α, στο διάλο», λένε οι άλλοι και δεν πολυκαταλαβαινόμαστε, ενώ απλά διαλοοστέλνουμε ο ένας τον άλλο για ψύλλου πήδημα.

Χαρακτηρίζονται και αυτοχαρακτηρίζονται οι άνθρωποι της πόλης σαν μπουρανέλοι, πνευματώδεις, με ένα μοναδικό χιούμορ. Πρόκειται για προσωνομία που ανάγεται στο νησί BURANO της Βενετίας.

Νομίζω πως ο καλύτερος αφηγητής αυτού του χιούμορ είναι ο Ηλίας Λογοθέτης, διατηρεί και τη χαρακτηριστική προφορά. Αν τον συναντήστε ζητήστε του να απολαύσετε αυτή τη σπάνια στάση ζωής.

Οι Λευκαδίτες μαζί με τους Κεφαλονίτες είναι οι πιο τρελοί των Επτανησίων, που ούτως ή άλλως γεννήθηκαν σαλεμένοι. Φταίνε λίγο και οι σεισμοί.

Η Τούλα ζει μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, ενώ από πάνω της βαραίνουν οι τεράστιες σκιές του Βαλαωρίτη και του Σικελιανού. Και ο ήλιος πάνω από το κεφάλι μας να αλωνίζει σαν μυλολίθαρo, όπως καταθέτει ο αλαφροϊσκιωτος ποιητής μας. Δεν ξέρω καμιά άλλη πόλη που να θεοποίησε έτσι τους ποιητές της. Μετά ο Σβορώνος, ο Ασδραχάς, ο Κοντομίχης, η Κάλλας με τον Ωνάση, η Μπάλτσα έδιναν συνέχεια αέρα άλλο στο νησί, και η Τούλα τον εισέπνεε.

Σύμφωνα με το χειρόγραφο της το 70 ιδρύει τη Λέσχη και το 77, μέσω του μουσικοφιλολογικού ομίλου Ορφέας, εμβληματικό σωματείο, ιδρύουν το Λαογραφικό Μουσείο.

Από το 84, πάντα κατά το χειρόγραφο της, σαν μέλος του Ορφέα, είναι υπεύθυνη της Λέσχης και του Λαογραφικού Μουσείου.

Παραθέτει τηλεγραφικά εκδηλώσεις, εκθέσεις, τα βιβλία που έχει γράψει, πράγματα και θαύματα, αλλά, ξέρετε, εμένα δεν μου αρέσει να παραθέτω τέτοια, όπως κάνουμε στους επικηδέιους.

Μου αρέσει να μιλάω ποιητικά και για άλλα πράγματα και στο τέλος σαν τον φίλο μας τον Ραφαηλίδη να δηλώνω «Μα τόση ώρα για την Τούλα σαςμίλαγα».

Μια γυναίκα που έζησε σε ένα τοπίο μαγικό και το εισέπραξε. Για να το πετύχεις αυτό, πρέπει να φέρεις την ποίηση μέσα σου, διαφορετικά το νησί των ποιητών, όπως το ονομάζει ο Μανθούλης στο ομότιπλο ντοκιμαντέρ του,

γίνεται νησί ξενοδόχων. Η Τούλα, αν και ξενοδόχος, φέρει την ποίηση μέσα της.

Δεν είναι καλό να μπαίνεις καλοκαίρι στη Λευκάδα, θα συναντήσεις τους ξενοδόχους. Στην ερημιά του Χειμώνα θα συναντήσεις την Τούλα να οργανώνει κινηματογραφικές προβολές.

Τι είδε ο Αγγελόπουλος μπαίνοντας στο νησί για να γυρίσει αρκετές από τις σκηνές του «Θιάσου»; Χειμώνας, σύννεφα στο βουνό πίσω από την πόλη, βροχή, το χαντάκι που μας χωρίζει από τη Στερεά, το «Τολέδο σε ώρα καταιγίδας» του Γκρέκο. Βρέχει πολύ το Χειμώνα στα Εφτάνησα...

Πριν δύο χρόνια έπιασε φωτιά το κέντρο της πόλης και έγιναν όλα στάχτη και μπούρμπερη που έλεγε και η μακαρίτισσα η μάνα μου. Δεν έμεινε τίποτα, πάει και ο ιστορικός κινηματογράφος Απόλλων δίπλα στο σπίτι της Τούλας. Μετά από δυο τρεις ημέρες κατέβηκα στο νησί και πήγα να δω το τίποτα. Μέσα στη στάχτη και στα αποκαΐδια δέσποζε πανέμορφο και άθικτο το σπίτι της Τούλας, από τα πιο εύφλεκτα της περιοχής. Θαύμα στο Μιλάνο. Κάποτε οι ευφάνταστοι Λευκαδίτες θα ανακηρύξουν την Τούλα αγία.